

Et menneskerettighetstre

Tema: Hva er menneskerettigheter?

Mål: Elevene blir motivert til å tenke på og diskutere hva menneskerettigheter egentlig er. Gjennom å lage sine egne lister over grunnleggende rettigheter, legger elevene merke til at dette temaet berører dem selv og at de allerede har gjort seg sine egne erfaringer med dem.

Når: Egner seg best i begynnelsen av arbeidet med menneskerettighetene

Alder: fra 11 år

Metode: Gruppearbeid

Tid: 1 UT for innledning og gruppearbeid, 1 UT for presentasjon og diskusjon

Hjelpemidler: Store ark, A1 eller større (ett ark per gruppe, pluss noen reserver); markører eller penner, helst i forskjellige farger; plass til å henge opp arkene slik at alle kan se på dem.

Aktiviteten begynner med en kort samtale om menneskerettigheter. Læreren og elever finner fram til en enkel definisjon på begrepet menneskerettigheter; f.eks.: "rettigheter alle mennesker i hele verden har, uansett kjønn, alder, kulturell bakgrunn, det politiske systemet eller den økonomiske situasjonen de lever i". Det burde unngås, så godt som mulig, å nevne eksempler på menneskerettigheter. Eksempelene skal elevene selv komme på i gruppearbeidet.

Elevene deles inn i grupper på fire til seks personer. Hver gruppe skal nå lage sin egen menneskerettighetskatalog, dvs. en liste over de rettighetene **de selv føler** er grunnleggende for alle mennesker. På et stort ark skal de nå tegne et tre og skrive en menneskerett de har kommet på ved hver gren.

Når alle gruppene er ferdige skal de forskjellige menneskerettighetstrærne presenteres: Ett ark om gangen blir hengt opp i klasserommet og én (eller flere) i gruppen forklarer tankene bak det. Resten av klassen kan stille spørsmål, men innholdet skal ikke kritiseres ennå (særlig ikke av læreren).

Etter at alle grupper har presentert trærne sine, finnes det forskjellige muligheter for videre arbeid. Læreren kan sammenligne trærne og påpeke forskjeller eller likheter. Det er mulig å gå rett inn i en diskusjon om enkelte temaer, f.eks. om noe som viser seg å være kontroversielt. Symbolet med treet kan også brukes som grunnlag for en mer generell diskusjon om menneskerettighetsidéen. I mange tilfeller vil noen trærns stamme og røtter være ekstra pyntet med symboler for frihet, lykke, fred, osv. Dette danner et fint grunnlag for å diskutere betingelser for å virkeliggjøre menneskerettighetene. Hvis elevene ikke har gjort bruk av dem selv, kan læreren stille spørsmål til stamme og røtter: "Hvilke grunnleggende ideer eller prinsipper kunne skrives i stammen? Hva kan skje med røttene som vil få treet til å råtne? Hva trenger røttene slik at treet blomstrer?" (f.eks. likhet, respekt for andres menneskeverd, ansvar av alle for alle)

Denne øvelsen får elevene til å forstå at menneskerettigheter er noe som berører dem personlig. Samtidig må de også tenke i et internasjonalt perspektiv og skille mellom individuelle interesser og universelle menneskerettigheter. I de fleste tilfellene vil elevene selv komme på mange, kanskje de fleste, menneskerettighetene. Ved å ha oppdaget dem selv, vil elevene huske disse idéene mye bedre enn hvis de bare hadde hørt eller lest dem. Øvelsen gir også læreren et godt inntrykk av nivået på elevenes kunnskaper, hvilke holdninger elevene har og hvilke temaer de er spesielt opptatt av.

Oppgaven med å tegne et tre motiverer til kreativitet og er mye morsommere enn bare å lage en liste. Hvis klassen arbeider videre med menneskerettigheter, kan trærne bli hengende på veggen som påminnelse og referanse.

OBS:

Gruppene skal først diskutere og lage en liste over de menneskerettighetene de vil "henge"

på treet og tegne treet etterpå. Ellers vil de fleste begynne med å tegne treet, og formen på treet vil bestemme hvor mange rettigheter som skrives opp.

Elevenes idéer bør ikke kritiseres av læreren så lenge de er ment alvorlig. Meningen med denne øvelsen er at elevene definerer menneskerettighetene som de selv oppfatter og opplever dem. Målet er ikke at de kommer på akkurat de samme rettighetene som er nedfelt i folkeretten.

I de fleste tilfellene vil listene over rettigheter som gruppene produserer, være ganske like. Derfor burde det ikke være mer enn fire eller fem grupper.

Elevene skal helst ikke oppfordres til å skrive noe i stammen eller røttene. Det er mye mer spennende når de kommer på det selv.

Ved å legge frem penner i forskjellige farger, motiveres elevene til større kreativitet.

For å forhindre endeløse filosofiske diskusjoner i gruppene anbefales det å fastsette en tidsgrense (f.eks. 30 minutter).

Videre arbeid:

Etter at elevene har gjort seg sine egne tanker om hva menneskerettigheter er, blir klassen kjent med FNs Verdenserklæring om menneskerettighetene.